

FLORA ȘI VEGETAȚIA OCROTITĂ DIN PARCUL NATURAL PORȚILE DE FIER

Sorina Ștefania MATACĂ *

Istoricul cercetărilor botanice din teritoriul Parcului Natural Porțile de Fier

Bogăția florei descoperită de prestigioși botaniști ai primelor decenii din secolul al XIX-lea au conferit Defileului Dunării binemeritul prestigiu de unicat floristic european. Era firesc ca luxurianța floristică a versanților abrupti din acest sector al Dunării să atragă atenția în continuare a unor botaniști, care au contribuit la stabilirea particularităților fitogeografice ale acestui teritoriu. Cercetările floristice și geobotanice s-au intensificat în ultima parte a secolului al XX-lea o dată cu amenajările hidroenergetice determinate de construcția Hidrocentralei de la Porțile de Fier. Lucrările efectuate în colaborarea cu R. F. Iugoslavia pentru construirea Sistemului Hidroenergetic și de Navigație de la Porțile de Fier au prilejuit inițiativa unor cercetări științifice multilaterale a Defileului Dunării.

Întrucât teritoriul pe care urma să se extindă lacul de acumulare al acestui Sistem hidroenergetic nu mai putea să fie investigat ulterior, Prezidiul Academiei Române a adoptat inițiativa înființării în 1964 a „Grupului de Cercetări Complexe -Porțile de Fier”, căruia i-a revenit cercetarea complexă multi- și interdisciplinară a acestui teritoriu. Dintre cele 14 colective înființate în cadrul acestui Grup de Cercetări, Colectivul de Floră și Vegetație, la care au participat numeroși botaniști din țară, și-a desfășurat activitatea în 13 sectoare din Defileul Dunării delimitate între Drobeta Turnu Severin și Moldova Veche pe o lungime de 140 km. Din acest colectiv au făcut parte: M. Alexan, M. Andrei, G. Anghel, C. Bîrcă, N. Boșcaiu, A. Buia, G. Bujorean, F. Cambir, V. Ciocîrlan, D. Cîrțu, M. Cîrțu, G. Coldea, I. Coste, I. Cristurean, M. Csűrös-Káptalan, Ș. Csűrös, M. Danciu, G. Dihoru, N. Doniță, C. C. Georgescu, I. Gergely, S. Grigore, I. Hodișan, V. Leandru, I. Loghin, I. Lupe, V. Lupșa, C. Maloș, I. Morariu, G. Mihai, K. Niedermayer, A. Nyárady, R. Oprea, V. Oprea, C. Pavel, M. Păun, E. Pop, I. Pop, P. Popescu-Domogled, A. Popescu, G. Popescu, Ș. Purcelean, O. Rațiu, P. Răclaru, I. Resmeriță, N. Roman, V. Sanda, T. Ștefureac, E. Schneider-Binder, L. Stoicovici, I. Șchiopu, G. Șerbănescu, F. Taüber, I. Todor, G. Turcu, E. Țopa, P. Ularu, E. Vicol, S. Zaharia, R. Zitti. Cercetările Colectivului de Floră și Vegetație au dus la descoperirea:

- unui taxon nou pentru știință (*Stipa danubialis*);
- 18 taxoni noi pentru flora țării noastre;
- 25 taxoni rari întâlniți numai la Porțile de Fier;
- 19 specii endemice.

Studii de vegetație s-au realizat în toate sectoarele Defileului Porțile de Fier, de la Baziaș până la Drobeta Turnu Severin, din care s-au publicat numeroase contribuții.

Cercetări palinologice s-au realizat în Peștera lui Veterani (N. Boșcaiu, V. Lupșa, 1967), în Peștera lui Climente (N. Boșcaiu, V. Lupșa, V. Boroneanț, 1971) și în Cuina Turcului (E. Pop, N. Boșcaiu, V. Lupșa, 1970).

Cercetări etnobotanice în Insula Ada-Kaleh au fost efectuate de E. Țopa, iar considerații sub aspect economic privind flora și vegetația de la Porțile de Fier de Z. Samoilă, E. Țopa, G. Anghel, I. Resmeriță, I. Lupe, M. Păun, S. Grigore, N. Doniță. Cartarea plantelor medicinale și melifere a fost realizată de R. Zitti, V. Oprea.

Rezultatele cercetărilor efectuate de aceste colective au fost sintetizate în Atlasul complex „Porțile de Fier” apărut la Editura Academiei Române (1972), în care este prezentată și cartografia florei și vegetației, ca și o serie de cartograme.

---

* Muzeul “Regiunii Porților de Fier”, Drobeta Turnu Severin

Un cuprinzător studiu, care constituie o valoroasă sinteză monografică publicată de N. Roman (1974), se referă la sectorul estic al Defileului din partea sudică a Podișului Mehedinți, cuprins între confluențele fluviului cu râurile Cerna și Topolnița. Pentru prima dată sunt reunite într-o lucrare monografică rezultatele cercetărilor personale, făcute pe parcursul a 8 ani (1964-1971), cu cele anterioare ale diverșilor botaniști români și străini, despre flora versantului românesc al Dunării din zona Porților de Fier. Cu acest prilej, au fost descoperite specii necunoscute încă pe pământul românesc, ca și pentru știință și s-a evidențiat totodată regiunea cu cea mai bogată floră și vegetație termofilă a țării. De asemenea, în lucrare este scos în evidență rolul culoarului danubian în migrarea florelor situate de o parte și de alta a lanțului carpatic. S-a efectuat pentru prima dată în această regiune cartarea unităților vegetale, cu ajutorul căreia s-a evidențiat atât extensiunea cenotaxonilor, cât și relațiile lor cu vegetația regiunilor învecinate.

Insistând asupra problemelor care privesc evoluția morfotectonică a Defileului Dunării, N. Boșcaiu și colab. (1982) explică căile de migrație floristice, ca și principalele etape de geneză a florei Defileului Porțile de Fier.

Flora Parcului Natural Porțile de Fier

Complexitatea substratului geologic, la care se adaugă zonele calcaroase bogate în fenomene carstice, au conferit Defileului Porțile de Fier, reputația de a fi unul dintre cele mai spectaculoase defilee din Europa.

Diversitatea floristică a Parcului Natural Porțile de Fier este explicată prin ipoteza interferării unor numeroase și variate valuri de migrație, provenite din diferite obârșii florogenetice, ale căror vestigii au dăinuit până azi la adăpostul stâncăriilor abrupte.

Numărul mare de taxoni determinați până în prezent (1875 taxoni vasculari, dintre care 1749 specii, 120 subspecii, 6 varietăți, repartizați în 570 genuri și 131 familii) reprezintă 49,97% din totalul speciilor cunoscute în flora țării noastre. Astfel, pe 0,48% din suprafața țării, cât reprezintă teritoriul Parcului Natural Porțile de Fier, se află jumătate din numărul de specii cunoscute în flora țării noastre, ceea ce explică prestigiul floristic pe care l-a dobândit Defileul Porțile de Fier.

Structura areal-geografică a florei Parcului Natural Porțile de Fier ilustrează participarea în proporții variabile a peste 80 de categorii și subcategorii de elemente cu origini florogenetice și distribuții geografice diferite. Parcul Natural Porțile de Fier este locul unde se interferează numeroase elemente floristice eurasiatice, europene, central-europene, mediteraneene, balcanice, balcano-caucazice, balcano-anatolice, carpatice, carpato-balcanice, carpato-caucaziene, alpine, panonice, pontice, ponto-mediteraneene, ponto-panonice, ilirice, crimeice, atlantice, atlanto-mediteraneene și totul pe un fond local cu elemente dacice și endemice. Cu excepția elementelor circumboreale reprezentate aici mai mult prin cele cu o largă răspândire, restul speciilor este completat cu elemente de proveniență relativ recentă, adventivele și cosmopolitele, a căror răspândire a fost realizată în special o dată cu constituirea comunităților umane.

Considerații fitoistorice privitoare la geneza florei

Parcului Natural porțile de Fier

În Defileul Dunării există un complex de specii ponto-mediteraneene provenite din sușe paleomediteraneene, cu posibilități actuale extrem de reduse de migrațiune și colonizare, care par să dăinuiască aici de la sfârșitul miocenului. Ne-am putea referi la *Saponaria glutinosa*, *Paronychia cephalotes*, *Ephedra distachya* (cârcel).

Dacă la începutul secolului al XX-lea a fost prezentă în Defileul Porțile de Fier de la Drencova până la Schela Cladovei, azi, *Paronychia cephalotes* se mai întâlnește doar la Tisovița și amonte de Schela Cladovei, dar și acolo în număr foarte mic de exemplare.

Discontinuitățile arealului unor asemenea specii, extinse între Peninsula Iberică, Peninsula Balcanică, Crimeea, Caucaz și Anatolia pledează pentru o vechime pliocenică.

O vechime asemănătoare este atribuită populației de *Cachrys ferulacea* (mărarul Porților de Fier), sugerată de arealul extins din sud-vestul Peninsulei Balcanice până în Italia cu iradiatii în Sicilia. Mărarul Porților de Fier formează una dintre cele mai interesante asociații vegetale din sectorul estic al Defileului Dunării.

Spectrele sporo-polinice efectuate în Peștera lui Veterani au arătat că pinul negru de Banat de la Tricule a format pinete compacte încă din timpul ultimei glaciațiuni, acum 12000-14000 de ani. Plantă endemică pentru Carpații României, cu exigențe reduse și rezistență mare pentru coastele aride și însorite, pinul negru de Banat a cucerit de timpuriu aceste stațiuni, înainte de reinstalarea altor esențe foioase. Existența exemplarelor relictare de pin negru de Banat arată că legătura dintre populațiile crimeene și cele din sudul Carpaților s-ar fi realizat prin Peninsula Balcanică și nu direct din Crimeea.

În pofida legăturii dintre Depresiunea Panonică și cea Pontică, flora și vegetația defileului danubian si-a păstrat în cea mai mare măsură trăsăturile proprii ale florei montane carpatobalcanice. Majoritatea elementelor pontice rămân cantonate în sectorul estic al defileului (*Goniolimon tataricum*). De asemenea, cele mai multe elemente ponto-balcanice rămân localizate în sectorul estic al defileului (*Crocus moesiacus*, *Jurinea mollis*, *Piptatheim holciforme*). O largă răspândire pe întreaga lungime a defileului o au speciile ponto-mediteraneene (*Asparagus tenuifolius*, *Cotinus coggygria*, *Piptatherum virescens*, *Xeranthemum annuum*, *Petrorhagia saxifraga*, *Lathyrus venetus*, *Scutellaria altissima*, *Stipa bromoides*, *Convolvulus cantabrica*).

Elementele mediteraneene care au dăinuit în defileu sunt reprezentate prin specii saxicole (*Myrrhoides nodosa*, *Smyrniium perfoliatum*, *Fraxinus ornus*, *Echium italicum*, *Carlina acanthifolia*, *Danthonia alpina*, *Chrysopogon gryllus*, *Celtis australis*).

Coloritul distinctiv al florei Defileului Dunării este conferit de abundența elementelor balcanogene. Pe fondul balcanogen se afirmă amprenta florei moesice. Pe stâncăriile Defileului Dunării au supraviețuit unele dintre cele mai reprezentative populații vegetale (*Campanula crassipes*, *Ferula heuffelii*, *Peucedanum longifolium*).

Elementele ilirice arată legăturile care au existat între flora Banatului și masivele din vestul Peninsulei Balcanice (*Gladiolus illyricus*, *Onobrychis alba*).

Populațiile vegetale de origine atlantică și atlanto-mediteraneană par să fi imigrat în Defileul Dunării mai târziu, în condițiile unui climat mai umed (*Asplenium ceterach*, *Ruscus aculeatus*, *Tamus communis*, *Hedera helix*). În cazul populațiilor arbustive (*Acer monspessulanum*, *Daphne laureola*), argumentele arealografice sugerează iradierea lor târzie, în perioada expansiunii fâgetelor.

Diversitatea elementelor fitogeografice din Defileul Porțile de Fier reflectă în modul cel mai concludent complexitatea proceselor fitoistorice, din împletirea cărora au rezultat actualele aspecte ale florei și vegetației.

- ***Cerastium banaticum*** Identificat și descris pentru prima dată în 1828 de Antonius Rochel pe stâncile de la Dunăre între Svinița și Berzasca, astăzi, *Cerastium banaticum*, această plantă rară, este cantonată numai la Tisovița și Cazanele Mari. Element carpatobalcanic, îmbracă vara cei doi versanți ai Văii Tisoviței, într-un alb imaculat.
- ***Laleaua de Cazane (Tulipa hungarica)*** În 1882, Vincze Borbás descrie pentru prima dată laleaua Cazanelor Dunării de pe versantul abrupt al Cazanelor Mari românești. Doi ani mai târziu, în 1884, savantul sârb I. Pančić semnalează aceeași plantă de pe coastele inaccesibile ale vârfului Veliki Strbač, în Serbia. Astăzi, singurul loc în care mai întâlnim laleaua de Cazane este aici, în România, pe versantul dunărean al Cazanelor Mari, în Serbia această plantă dispărând definitiv în jurul anilor 1940.
- ***Ruscus hypoglossum*** Pădurile de fag cu carpen reprezintă de cele mai multe ori stadii secundare de regenerare a unor fâgete defrișate. În văile umede și umbroase din Defileul Porțile de Fier, amestecurile de fag cu carpen prezintă numeroase infiltrații din pădurile de stejar, care le conferă un colorit meridional. Populațiile de *Ruscus hypoglossum* identificate

pe Valea Mare de la Moldova Nouă, Valea Mraconiei și pe Valea Slătinicului Mare, dau nota locală a acestor păduri.

- *Stânjenelul de stâncă (Iris reichenbachii)* La mijlocul veacului al XIX-lea, stânjenelul de stâncă se întâlnea în tot Defileul Porțile de Fier. Datorită lucrărilor de amenajare a malului, efectuate în urmă cu 30 de ani, stânjenelul de stâncă se mai întâlnește doar la Baziaș și între Slătinicul Mare și Viaductul Padina Gardului.
- *Colilia Porților de Fier (Stipa danubialis)* Cercetările Colectivului complex “Porțile de Fier” al Academiei Române efectuate înaintea construirii Hidrocentralei de la Porțile de Fier, au prilejuit identificarea unei plante noi pentru știință. Este vorba de *Stipa danubialis*, descrisă pentru prima dată în 1969 de pe Cracul Găioara. Este singurul loc din lume în care această plantă crește.

Vegetația Parcului Natural Porțile de Fier

În literatura fitogeografică s-a remarcat deja că Parcul Natural Porțile de Fier reprezintă unul dintre cele mai interesante teritorii ale continentului nostru în privința vegetației lemnoase. Pe acest teritoriu se interferează vegetația carpatică cu cea panonică și cu cea balcanică și submediteraneană.

Aflat într-o zonă adăpostită de extremele climatic periglaciare, sensibil atenuate în defileu, acest teritoriu a asigurat refugii nu numai florei ierboase, ci probabil și unora dintre componentii vegetației arbutive, care au putut supraviețui aici din perioade preglaciare sau chiar de la sfârșitul pliocenului. Climatul zonal al vegetației forestiere din Defileul Dunării a fost reprezentat printr-o zonă compactă de cerete cu gârniță (*Quercetum farnetto-cerris*), care constituia o prelungire postglaciară a pădurilor din Balcani. Extinderea ceretelor cu gârniță a ajuns la apogeu în perioada boreală și atlantică din holocen. Extinderea fâgetelor subatlantice a restrâns aria ceretelor cu gârniță.

Un interes fitogeografic și fitoistoric îl prezintă contactul dintre fâgete și ceretele cu gârniță de pe Valea Mraconiei, unde fagul a dăinuit la cea mai joasă altitudine din țara noastră (55 m s. m.). Pe defrișările subrecente din ultimele secole a invadat cărpinița cu un remarcabil potențial dinamogenetic.

Un remarcabil interes fitogeografic îl prezintă și asociația *Tilio argenteae-Quercetum petraeae-cerris*.

Rămâne dificilă distingerea șibliacurilor secundare dezvoltate în urma defrișărilor de cele primare, care vegetează pe abrupturile calcaroase menținute într-o stare de tinerețe datorită proceselor neotectonice (*Syringo-Carpinetum orientalis*). Asociație vegetală caracteristică Defileului Porțile de Fier, alcătuită preponderent din liliac, cărpiniță, mojdrean, scumpie, șibliacurile s-au înfiripat aici încă din perioadele mai calde interglaciare. În lunile mai și iunie, șibliacurile dau impresia unei cu totul alte lumi, o lume luxuriantă, nemaiîntâlnită în alt colț al țării.

Asemănările șibliacurilor din Defileul Dunării cu cele de pe Valea Timokului confirmă legăturile singenetice ale șibliacurilor din clisură și atestă totodată și vechimea mare a pâlcurilor înfiripate probabil chiar din perioadele xeroterme interglaciare.

La adăpostul abrupturilor stâncoase din Defileul Dunării, au supraviețuit numeroase relicte xeroterme (*Tulipa hungarica*, *Campanula crassipes*, *Coronilla emerus*). Alte rarități floristice din Defileul Dunării, ca *Daphne laureola* și *Acer monspessulanum*, de origine atlantică au iradiat în acest teritoriu mult mai târziu, probabil la sfârșitul subborealului și începutul subatlanticului.

Protecția florei Parcului Natural Porțile de Fier

Primele demersuri pentru crearea unor rezervații în Defileul Dunării au fost făcute o dată cu înființarea Universității Daciei Superioare din Cluj, după desăvârșirea făuririi Statului Național Unitar Român (1918).

Sub impresia consecințelor catastrofale pentru păduri, intervenite datorită primului război mondial, profesorul Dr. Victor Stanciu de la Universitatea din Cluj a reușit să obțină în ziua de 12 august 1919, în Marele Sfat Național de la Sibiu, votul aleșilor națiunii, prin care s-a introdus în articolul II din Legea agrară, alineatul 1c, care prevedea ca „toate locurile, care prezintă un deosebit interes din punct de vedere științific să fie expropriate în întregime pentru știință”. Aceasta a fost prima măsură legislativă românească de importanță fundamentală pentru protecția naturii (A. Borza, 1924).

În vederea îndeplinirii dezideratului protecției naturii, Decanatul Facultății de Științe a Universității din Cluj, sub nr. 144-1920, a înaintat Dr. Iuliu Maniu, Președintele Consiliului Dirigent, un memoriu prin care se solicita înființarea unui număr de 14 rezervații, între care și *Pasul Cazan în Banat*.

În raportul Protecțiunea naturii în România, A. Borza (1924) enumeră între rezervațiile botanice instituite provizoriu și „Cazanele la Dunăre cu pădure și vegetația stâncilor, de un colorit floristic meridional, locul clasic al plantelor *Tulipa hungarica* și *Campanula crassipes*”.

Din Oltenia include în lista rezervațiilor provizorii „Porțile de Fier-coastele de la Gura Văii, cu o floră extrem de bogată în specii meridionale: *Prangos carinata*, *Dianthus serbicus*, etc.”.

La „Întâiul Congres Național al Naturaliștilor din România” din 1928, A. Borza a prezentat raportul „Problema protecțiunii naturii în România”, în care, arătând realizările din anii 1919-1928 din România, încă se referă la Cazanele Dunării, pe care „Comunitatea de avere din Caransebeș și-a luat angajamentul să le ocrotească”. În rândul rezervațiilor proiectate se referă la o „pantă înierbată la Gura Văii”.

La înființarea Comisiei regionale a Monumentelor Naturii pentru Oltenia, A. Borza atrăgea atenția asupra necesității protejării relictului *Prangos carinata* de la Gura Văii (Bul. Com. Mon. Nat., IV, 1936, nr. 1-4, p. 4).

În 1941, A. Borza se referă la Cazanele Dunării „propuse ca rezervație mai demult” (Bul. Com. Mon. Nat., IX, 1941, nr. 1-4, p. 3), iar în anul următor, A. Borza prezintă rezultatele controlului unor rezervații, între care și Cazanele Dunării.

În cadrul celei de a VII-a Sesiuni științifice „Conservarea naturii pe baze ecologice” organizată de Comisia Monumentelor Naturii din cadrul Academiei Române între 30 septembrie și 5 octombrie 1980 la Drobeta Turnu Severin și în județele Mehedinți și Gorj, s-a acordat o mare importanță înființării *Parcului Natural Porțile de Fier*. Pe lângă comunicările în care au fost relevate diverse aspecte floristice și faunistice ale parcului, participanții au apreciat în unanimitate necesitatea înființării acestui parc natural constituit pe ambii versanți ai Defileului Dunării și care astfel, va constitui „primul parc natural interstatal aflat pe teritoriul României și al R.F. Iugoslavia”. Ca un corolar al dezbaterilor din cadrul acestei sesiuni științifice, Consiliul Județean Mehedinți a emis Decizia 18/1980.

În urma intensificării interesului pentru ocrotirea naturii al unor autorități, ca și al populației, Consiliul Județean Caraș-Severin a emis Decizia nr. 499/1982, care confirmă Decizia nr. 556/1973, iar Consiliul popular al județului Mehedinți a emis Hotărârea 23/23.12.1980 pentru promovarea acțiunilor de protecție a biodiversității, ca și a unor obiective peisagistice din acest județ. În vederea realizării acestui obiectiv, pe lângă rezervațiile existente, se pun sub ocrotire noi perimetre de un interes științific sau peisagistic deosebit. Se prevăd măsurile menite să asigure menținerea statutului ecologic al acestor obiective.

În cadrul rezervațiilor complexe este prevăzut sectorul Cazanelor Mari și Mici cu o suprafață de 215 ha. Pe lângă acestea, sunt confirmate vechile perimetre protejate și declarate sau extinse următoarele rezervații: Gura Văii-Vârciorova cu 305 ha, Dealul Vărănic cu 350 ha, Dealul Duhovnei cu 50 ha, Valea Oglănicului cu 150 ha. Într-o anexă a Hotărârii sunt cuprinse plantele ocrotite de pe teritoriul județului (*Acer monspessulanum*, *Corylus colurna*, *Crocus flavus*, *Tulipa hungarica*, *Prangos carinata*, *Iris reichenbachii*, *Gladiolus illyricus*, *Stipa danubialis*, etc.).

Conservarea unor habitate naturale și a diversității biologice a dobândit noi temeuri prin Hotărârea Consiliului Județean Mehedinți nr. 26/4.11.1994. Se aprobă regulamentele de administrare și funcționare pentru tipuri distincte de rezervații naturale potrivit specificului lor ecologic. Se precizează regimul juridic al teritoriilor protejate, ca și obligațiile care revin deținătorilor sau administratorilor acestor teritorii. Prevederile acestei noi Hotărâri confirmă statutul rezervațiilor deja existente și declară ca noi rezervații: Cracul Crucii cu 5 ha, Cracul Găioarei cu 5 ha și Fața Virului cu 150 ha. Lista speciilor de plante ocrotite este amplificată cu noi taxoni. Într-o anexă distinctă sunt identificați și arborii seculari de pe teritoriul județului. La rândul lor, atât regulamentul de administrare a rezervațiilor complexe, cât și a celor botanice sunt judicioase și respectarea prevederilor lor ar fi asigurat o protecție adecvată. Tot atât de pertinente sunt și prevederile pentru administrarea rezervațiilor din domeniul silvic.

La solicitarea din 27.01.1995 a Ministerului Lucrărilor Publice și Amenajării Teritoriului, Consiliul Județean Mehedinți a elaborat o Documentație privind încărcarea cu valori de patrimoniu național a teritoriului județean-zone construite și zone naturale. În documentație sunt enumerate rezervațiile existente în județ și se preconizează înființarea Rezervației Porțile de Fier cu extindere de 16 423 ha, care parțial ar fi cuprinsă și în județul Mehedinți.

Ca urmare a documentației înaintate, Ministerul Apelor, Pădurilor și Protecției Mediului a emis Ordinul nr. 84/30.01.1998, prin care se declară *Parcul Natural Porțile de Fier în zona Porților de Fier ale Dunării din județele Caraș-Severin și Mehedinți cu o suprafață de 115 655, 85 ha*. În acest Ordin se precizează și limitele parcului, care sunt:

-limita sudică este reprezentată de fluviul Dunărea, de la Gura Nerei până la vest de Schela Cladovei;

-limita nordică pornește de la Nera, merge pe la nord și est de Baziaș și urmărește culmea Munților Locvei, prin vârful Virgoția Mare (444 m), Livada (500 m), Poiana Lisa (546 m), Dealul Turcului, Culmea Naidășului, trece la sud de Cărbunari și coboară în Valea Cremeniței până la întâlnirea cu Valea Răchitei, pe care o urmărește până aproape de obârșie și urcă în Vârful Ravensca-sud (726 m). Se îndreaptă spre sud până la Vârful Groșevăț (578 m), traversează Valea Oreviței, trece prin Tâlva Toronița (713 m), Tâlva Polvainelor (616 m), Culmea Cameniței, Dealul Mare (496 m), Valea Berzascăi și urcă din nou amonte spre Bertina Mare (686 m). De aici se continuă spre Urdu Mare, de unde se îndreaptă spre sud-est, prin Cracul Radului, până în Valea Radului pe care o traversează, spre a urca și trece peste Cracul Sechăreua, până în Valea Șoblanului. Urcă în Vârful Șoblanului (567 m), taie Valea Neamțului, trece prin Culmea Streneacului, pentru a traversa în continuare, văile Pârâului Mic și Eșelniței, spre a ajunge prin Vârful Teiul și Moșului (968 m) și Cracul Ursului (624 m) (pe limita de județ) până în Valea Cernei, la nord de Coramnic.

-limita de est urmează aceeași limită de județ, pe Culmea Drănicului, trece pe Valea Iloviței, pe la nord de satul Bahna, obârșia Vodiței, Vârful Matorăț (634 m), Câmpul Cojocarului, traversează Valea Jidoștiței la vest de Șușița și merge spre sud până la Dunăre, ocolind pe la est Dealul Vărănic (403 m).

În cadrul acestui parc natural, rezervațiile existente dobândesc regimul unor rezervații științifice cu protecție integrală. Potrivit nomenclatorului U.I.C.N., teritoriul acestui parc natural corespunde categoriei V de arii protejate. Pentru asigurarea gestiunii ecologice în vederea aplicării măsurilor de ocrotire și conservare a Parcului Natural Porțile de Fier s-a prevăzut constituirea unui Consiliu de administrație asistat de un Comitet științific sub coordonarea directă a autorității centrale pentru protecția mediului. Componenta Comitetului științific format din personalități științifice consacrate, urmează să fie aprobat de Comisia pentru Ocrotirea Monumentelor Naturii din Academia Română.

Prin Decretul nr. 41 din 2.03.2000, Președintele României a promulgat Legea nr. 5 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național-Secțiunea a III-a-zone protejate, care a fost publicat în Monitorul Oficial nr. 152/12.04.2000. În lista zonelor naturale protejate de interes național și monumentelor naturii este cuprins Parcul Natural Porțile de Fier cu o extindere

de 115 655,80 ha. Lista rezervațiilor din Caraș-Severin și Mehedinți cuprinde și rezervațiile existente pe teritoriul parcului natural: Balta Nera-Dunăre, Baziaș, Râpa cu lăstuni din Valea Divici, Valea Mare, Locul fosilifer Svinița, Cazanele Mari și Mici, Locul fosilifer Bahna, Dealul Duhovnei, Gura Văii-Vârciorova, Fața Virului, Cracul Crucii, Valea Oglănicului, Cracul Găioara, Dealul Vărănic.

În vederea aplicării prevederilor Legii nr. 5, privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național-Secțiunea a III-a-zone protejate,

Biroul Naturii și Diversității Biologice din cadrul Inspectoratului de Protecție a Mediului Drobeta Turnu Severin a elaborat Referatul privind protecția oficială a unor zone naturale și monumente ale naturii din județul Mehedinți, altele decât cele cuprinse în H.C.J. nr. 26/1994. Într-un mod deosebit se insistă asupra Parcului natural Porțile de Fier. Se arată că Parcul a fost constituit din Ordinul M. A. P. P. M. nr. 84/1998. Într-un mod succint sunt enumerate cele 10 rezervații existente pe teritoriul din județul Mehedinți al acestui parc.

Pe baza referatului elaborat, Consiliul Județean Mehedinți a emis Hotărârea nr. 13 din 10.07.2000, prin care a inclus în lista zonelor puse sub ocrotire provizorie și Parcul Natural Porțile de Fier, alături de 3 noi arii protejate.

Cazanele Mari ale Dunării

În M.O. nr. 190 din 26.03.2003, a apărut Hotărârea Guvernului nr 230 privind delimitarea rezervațiilor biosferei,

parcurilor naționale și parcurilor naturale și constituirea administrațiilor acestora. Limitele teritoriale, precum și harta Parcului Natural Porțile de Fier sunt publicate în acest document.

Rezervațiile științifice cu protecție integrală din arealul Parcului Natural Porțile de Fier

Nr. crt.	Denumirea rezervației	Obiectivul ocrotirii	Supraf. (ha)
1.	Balta Nera-Dunăre	Flora, avifauna	10
2.	Baziaș	Flora, fauna	170
3.	Râpa cu lăstuni din Valea Divici	Flora, fauna	5
4.	Valea Mare	Relieful complex dezvoltat pe calcare Flora și vegetația, fauna	1179
5.	Locul fosilifer Svinița	Fauna amonitică barremiană	95
6.	Cazanele Mari și Cazanele Mici	Relieful complex dezvoltat pe calcare Flora și vegetația, fauna	215

7.	Locul fosilifer Bahna	Fauna fosilă badeniană	10
8.	Dealul Duhovnei	„Pădurile de osieci”	50
9.	Gura Văii-Vârciorova	Flora și vegetația	305
10.	Fața Virului	Relieful variat Flora și vegetația	6
11.	Cracul Crucii	Flora și vegetația	2
12.	Valea Oglănicului	Flora și vegetația	150
13.	Cracul Găioara	Flora și vegetația	5
14.	Dealul Vărănic	Flora și vegetația	350

Rezervația botanică Dealul Vărănic

Pe Dealul Vărănic predomină pădurile de stejar pufos, cărpiniță, cer, corn, mojdrean, liliac, păduri de influență submediteraneană. Vipera cu corn și broasca țestoasă de uscat își găsesc aici condiții prielnice de viață.

Rezervația botanică Cracul Găioara

Situată în amonte de Drobeta Turnu Severin, rezervația botanică Cracul Găioarei, adăpostește câteva relice terțiare: *Ephedra distachya* (cârcel), *Centaurea atropurpurea*, *Cephalaria uralensis*.

Stipa danubialis (colilia Porților de Fier) vegetează pe Cracul Găioarei, singurul loc din lume unde a fost întâlnită. Pajiști cu *Stipa danubialis*, bine conservate, au fost identificate pe versantul dunărean al Cracului Găioara.

Rezervația botanică Valea Oglănicului

Valea Oglănicului, situată în dreptul Ostrovului Banului, este una dintre cele mai interesante văi afluate Dunării, atât din punct de vedere floristic, cât și entomofaunistic. *Gladiolus illyricus* (săbiuța), semnalată pe această vale, este un element iliric care indică legăturile care au existat între flora Banatului și vestul Peninsulei Balcanice. Tot aici se întâlnește un element pontic deosebit – *Paeonia daurica* (bujor).

Rezervația botanică Cracul Crucii

Rezervația se găsește în dreptul barajului, deasupra tunelului Moșu și se întinde până pe platoul denumit de localnici „Crucea Sfântului Petru”. Aici se întâlnesc pajiști de o rară valoare peisagistică cu *Cachrys ferulacea* (mărarul Porților de Fier). Datorită vecinătății cu Vama de la Gura Văii (afluxul de turiști), pajiștile de la baza versantului dunărean, care au o valoare peisagistică deosebită, sunt periclitate.

Rezervația botanică Fața Virului

Rezervația Fața Virului se află la 4,5km de Vârciorova spre Gura Văii, între Slătincul Mare și Creasta Virului. Relieful este frământat, cu pante de 25-45⁰, orientate spre sud și sud-est, mici cascade și chei de un pitoresc aparte. Varietatea climatului protejează o floră caracteristică: mărarul Porților de Fier, stejarul pufos, alunul turcesc, sâmbovina, vișinul turcesc, etc. O deosebită valoare o prezintă asociația relictă terțiară (10 mil. ani) de sâmbovină cu nuc. Viaductul Virul Mic este considerat locul clasic pentru mărarul Porților de Fier (*Cachrys ferulacea*).

Rezervația botanică Gura Văii-Vârciorova

Datorită bogăției de plante, multe dintre ele reprezentând rarități pentru flora țării noastre, marele botanist Alexandru Borza a considerat-o un Eldorado botanic. Rarități floristice sunt prezente în toate etajele de vegetație. Gorunul auriu, stejarul pufos, gârnița, alunul turcesc, vișinul turcesc în etajul arborescent; păducelul negru, scumpia, smochinul în stratul arbustiv; iar dintre plantele ierboase, aproape 100 de specii sunt rare sau foarte rare pentru flora României: unghia ciutei, ruginele, ferigi, garofițe, viorele de stâncă, mărarul Porților de Fier, stânjenelul de stâncă, lumânărica, etc.

Rezervația botanică Dealul Duhovnei

Situat între Valea Vodiței și Valea Bahnei, pe Dealul Duhovnei se întâlnesc păduri de osieci, dar și păduri seculare în care predomină alunul turcesc în amestec cu gorunul.

Termenul de „păduri de osieci” este dat de localnici pădurilor seculare, ca urmare a copacilor doborâți de vânt a căror scoarță, după cădere, lasă lemnul trunchiului în aer liber și sub acțiunea soarelui și a ploilor, acesta se albește și totodată se întărește atât de tare, încât lemnul are aspectul unui os enorm, imposibil de tăiat și spart.

Rezervația complexă Cazanele Mari și Cazanele Mici

Flora și vegetația reprezintă cele mai importante elemente din punct de vedere științific, prin speciile submediteraneene în amestec cu cele central-europene. Aici, apar, la baza abruptului, întinse păduri de fag, fag de Crimeea, fag oriental, cărpiniță, mojdrean, alunul turcesc. Între stâncile umbrite, la numai 120 m se dezvoltă tisa. Pe abrupturile inaccesibile crește inegalabila lălea de Cazane, stâncjenelul de stâncă, clopoțeiul Cazanelor, arțarul de Banat.

Dintre formele carstice prezente sunt dolinele cu adâncimi cuprinse între 3 și 18 m, lapiezuri exhumate și câmpuri cu lapiezuri. Pârâul Ponicoava crează la intrarea în zona calcaroasă niște chei scurte, iar la intrarea în Peștera de la Gura Ponicoavei, trece pe sub un pod natural lung de 25 m și înalt de 6-8 m.

Rezervația botanică Valea Mare

Importanța acestei văi este dată de proporția însemnată a tulichinei cu aspect de laur sau iedera mare, un relict terțiar, care vegetează în unica stațiune din țară. Pădurile de fag, coborâte de-a lungul văilor până la altitudinea neobișnuit de joasă (150-200 m), ocupă aproximativ 400 ha. Pereții calcaroși și brânelor sunt acoperiți cu tufe de garofițe și cu endemite carpatice.

Rezervația Râpa cu lăstuni

Situate pe Valea Divici, lângă Pojejena, aceste depozite loessoide adăpostesc cuiburile de lăstuni de stâncă. Dintre plante se remarcă garofița bănățeană, bujorul de banat, păducelul negru, săbiuța.

Rezervația Baziaș

Situată în apropiere de locul unde intră Dunărea în țară, zona Baziaș este protejată datorită florei și faunei existente aici. Garofița bănățeană, bujorul de Banat, jugastrul bănățean, brândușa galbenă, alături de broasca țestoasă de uscat, potârnichea de stâncă, pietrarul bănățean sunt numai câteva elemente din zonă.

Rezervația Balta Nera-Dunăre

La confluența dintre Dunăre și Nera, este o zonă umedă cu aspect deltaic, unde poposesc numeroase păsări de baltă: egreta mare, egreta mică, cormorani, stârcul cenușiu, stârcul roșu, pescăruși, lopătari, berze, etc.

BIBLIOGRAFIE

1. BOȘCAIU N. (sub N.B.), 1981: Cea de-a VII-a Sesiune științifică ” Conservarea naturii pe baze ecologice” (Drobeta Turnu Severin și județele Mehedinți și Gorj, 30 septembrie-5 octombrie 1980), *Ocrot. nat. med. înconj.*, **25**(1): 147-148, București.
2. BOȘCAIU N., CUCU-POPOVA A., POPESCU P., ȘERBAN M., TÄUBER F., 1982: Interferențele fitogeografice din viitorul Parc Natural al Porților de Fier (Defileul Dunării), *Studii și Cercetări*, 31-37, Drobeta Turnu Severin.
3. BOȘCAIU N., LUPȘA V., 1967: Cercetări palinologice în Peștera lui Veterani din Defileul Dunării, *Contribuții botanice*: 39-46, Cluj.
4. BOȘCAIU N., LUPȘA V., BORONEANȚ V., 1971: Analiza sporo-polinică a sedimentelor din Peștera lui Climente (Defileul Dunării), *Stud. Cerc. Biol., ser. bot.*, **23**(5):401-403, București.
5. BOȘCAIU N., LUPȘA V., RESMERIȚĂ I., COLDEA G., SCHNEIDER E., 1971: Vegetația lemnoasă mezo-xerotermă (Orno-Cotinetalia) din Defileul Dunării, *Ocrot. nat.*, **15**(1): 49-55, București.

6. BOȘCAIU N., RESMERIȚĂ I., 1969: Vegetația ierboasă xerofilă de aluviuni din sectorul valea Eșelnița-valea Mraconiei al Defileului Dunării, *Stud. cerc. biol., ser. bot.*, **21**(3): 209-216, București.
7. BORZA A., 1924: Protecțiunea naturii în România în *Bul. de Inform. al Grăd. Bot. și Muz. Bot. de la Univ. Cluj*, IV, nr. 1, p. 1-26, Cluj.
8. BORZA A., 1930: Problema protecțiunei naturii în România în A. Borza și E. Pop (red.): Întâiul Congres Național al Naturaliștilor din România ținut la Cluj de la 18 până la 21 aprilie 1928, p. 94-127, Cluj.
9. CĂLINESCU R., 1957: Contribuții la studiul șiblicului în R. P. R., *Revista pădurilor*, 76-84, București.
10. COLDEA G., BOȘCAIU N., LUPȘA V., PLĂMADĂ E., RESMERIȚĂ I., 1970: Vegetația făgetelor din sectorul valea Eșelnița-valea Mraconia al Defileului Dunării, *Stud. cerc. biol., ser. bot.*, **22**(6): 467-474, București.
11. CSÚRÖS ȘT., POP I., HODIȘAN I., CSÚRÖS- KAPTALAN M., 1968: Cercetări floristice și de vegetație între Orșova și Eșelnița, *Contribuții botanice*, 277-312, Cluj.
12. DIHORU G., CRISTUREAN I., ANDREI M., 1973: Vegetația dintre Valea Mraconiei-Depresiunea Dubova din Defileul Dunării, *Acta Botanica Horti Bucurestiensis 1972- 1973*: 353-423, București.
13. DOMIN K., 1932: *Domugled, Kazanské soutesky, Ada Kaleh a Vârciorova*, Praha.
14. GRIGORE S., COSTE I., 1978: Cercetări asupra vegetației dintre Moldova Veche și Pescari (județul Caraș- Severin), *Banatica, Caiete de Științe naturale*, 7, 173-189, Reșița.
15. HORVAT I., GLAVAC V., ELLENBERG H., 1974: Vegetation Südosteuropas, *Jena, VEB Gustva Fischer*.
16. JAKUCS P., 1961: Die phytozönologischen Verhältnisse der Flaumeichen-Buschwälder Südostmitteleuropas, *Akademiai Kiadó*, Budapest.
17. MORARIU I., DANCIU M., 1970: In der Gegend des Eisernen Tores (Porțile de Fier) gemeldete Pflanzen-assoziationen, *Rev. Roum. Biol.-Botanique*, **15**(6): 419-429, Bucarest.
18. MORARIU I., DANCIU M., ULARU P., 1973: Die Vegetation der flussinel Moldova Veche, *Acta Botanica Horti Bucurestiensis 1972-1973*: 465-500, București.
19. POP E., BOȘCAIU N., LUPȘA V., 1970: Analiza sporo-polinică a sedimentelor de la Cuina Turcului-Dubova, *Studii și cercetări de istorie veche*, **21**: 32-34, București.
20. POP E., BOȘCAIU N., LUPȘA V., PĂUNESCU A., 1970: Analyse sporo- pollinique des gisements de Cuina Turcului- Dubova (Roumanie), *Livre du centenaire Emil G. Racovitza 1868- 1968*: 467-472, Bucarest.
21. POP I., HODIȘAN I., CSÚRÖS ȘT., 1969: Aspecte de vegetație de pe Valea Eșelnița (Mⁱⁱⁱ Almăjului, Banat), *Contribuții botanice*: 233-243, Cluj.
22. POPESCU A., ȘTEFUREAC T. I., 1976: Vegetationsforschungen aus dem Sektor Svinița-Tricule-Eisernes Tor Rumäniens, *Acta Botanica Horti Bucurestiensis 1975-1976*: 341-368.
23. RAȚIU O., 1968: Cercetări fitocenologice asupra vegetației ierboase de pe Insula Ada-Kaleh, *Contribuții botanice*: 189-207, Cluj.
24. RĂCLARU P., ALEXAN M., 1973: Asociații vegetale palustre din Defileul Dunării, Baziaș-Pojejena, *Stud. cerc. biol., ser. bot.*, **25**(2): 131-139, București.
25. RĂCLARU P., ALEXAN M., 1973: Vegetația pajiștilor și cea ruderală din defileul Dunării, Baziaș-Pojejena, *Stud. cerc. biol., ser. bot.*, **25**(3): 205-214, București.
26. RESMERIȚĂ I., BOȘCAIU N., COLDEA G., LUPȘA V., SCHNEIDER E., STOICOVICI L., 1969: Contribuții floristice din Defileul Dunării, *SSB, Com. de botanică*, 10:177-180, Cluj.
27. RESMERIȚĂ I., VICOL E. C., BOȘCAIU N., COLDEA G., TĂUBER F., 1972: Cartarea vegetației din sectorul Valea Eșelnița-Tricule (Defileul Dunării), *Stud. cerc. biol., ser. bot.*, **24**(3): 213-220, București.
28. RESMERIȚĂ I., VICOL E. C., COLDEA G., SCHNEIDER E., 1971: Vegetația nitrofilă din sectoarele Eșelnița-Mraconia și Cazane-Tricule (Porțile de Fier), *SSB, Comunicări de botanică*, vol. XII: 331-348, Cluj.
29. ROMAN N., 1974: *Flora și vegetația din S Podișului Mehedinți*, Ed. Acad. RSR, București.
30. SANDA V., POPESCU A., 1980: Vegetația acvatică și palustră din zona lacului de acumulare "Porțile de Fier" (Baziaș-Drobeta Turnu Severin), *Contribuții botanice*: 161-175, Cluj.
31. SANDA V., ȘERBĂNESCU G., RĂCLARU P., ALEXAN M., 1970: Contribuții la cunoașterea stațiunilor cu *Acorus calamus* L. și însoțitoarele acesteia în România, *Stud. cerc. biol., ser. bot.*, **22**(6): 481-489, București.

32. SANDA V., ȘERBĂNESCU G., ZĂVOIANU I., 1968: Aspecte ale florei și vegetației palustre din Clisura Cazanelor, *Stud. cerc. biol., ser. bot.*, **20**(3): 217-224, București.
33. SCHNEIDER- BINDER E., BOȘCAIU N., COLDEA G., LUPȘA V., PLĂMADĂ E., RESMERIȚĂ I., STOICOVICI L., 1970: Zur Felsenvegetation der Sektoren Eșelnița- Mraconia und Kazanpass-Tricule (Durchbruchtal der Donau) I., *Rev. Roum. Biol.-Botanique*, **15**(5): 311-322, Bucarest.
34. SCHNEIDER- BINDER E., BOȘCAIU N., COLDEA G., LUPȘA V., RESMERIȚĂ I., 1971: Zwei neue xerotherme Felsengesellschaften aus dem Durchbruchtal der Donau, *Rev. Roum. Biol.-Botanique*, **16**(2): 97-103, Bucarest.
35. ȘERBĂNESCU G., SANDA V., 1970: Cercetări asupra vegetației de luncă și dealuri între Cazanele Mari și Plavișevița, *Stud. cerc. biol., ser. bot.*, **22**(3): 171-178, București.
36. ȘTEFUREAC T. I., POPESCU A., 1970: Recherches sur les phytocénoses a *Stipa aristella* L. du sud-ouest de la Roumanie, *Rev. Roum. Biol.-Botanique*, **15**(5): 323-335, Bucarest.
37. TODOR I., GERGELY I., BÂRCĂ C., 1971: Contribuții la cunoașterea florei și vegetației din zona Defileului Dunării între orașul Moldova Veche și comuna Pojejena (județul Caraș-Severin), *Contribuții botanice*: 203-256, Cluj.
38. ZÓLYOMI B., 1939: Felsenvegetationsstudien in Siebenbürgen und im Banat, *Ann. Mus. Nat. Hung., Pars Bot.*, **32**: 63-135.